

RABIH ABOU-KHALIL

RAZGOVOR

davor hrvoj

Kako ostvarujete komunikaciju s publikom?

Lijepo je osjetiti da ljudi razumiju naše ideje i poistovjećuju svoje snove s njima. Ako je publika dobra, ona ne samo da sluša, već također donosi svoju glazbu što ostavlja dojam kao da svira s glazbenicima. Tada imate osjećaj da svirate s više „glazbenika“ i za „glazbenike“, a ne samo za sebe.

Na koji način želite spajati različite stilove, razne kulture i kreirati univerzalnu glazbu?

Moja je glazba u nekom smislu univerzalna iako ne držim do toga što i iz čega proizlazi. Svatko u sastavu doprinosi tome da drugi zvuče bolje. Nije važno koji su stilovi ili u kojem smjeru želimo ići sve dok svatko od nas svira i za druge. To nije sastav koji ima vođu, a ostali se prilagođavaju njegovoj koncepciji i sviraju u pozadini. To je jedna od tajni zašto ljudi vole glazbu. Oni ne čuju glazbala, već glazbu. Ne zanima ih svira li netko vrlo brzo ili vrlo sporo, glasno ili tiho. Čuju glazbu i slijede njezinu melodiju i ritam. Tada više nije važno koji je dio arapski, koji je jazz, koji klasika, koji nešto drugo. Sve to postaje jedno. Ionako nema čiste glazbe. Nikad je nije bilo. Ništa nije potpuno čisto. Niti ideje o čistim rasama ili kulturama nisu zasnovane na čvrstim postavkama.

Kako ste učili tradicijsku arapsku glazbu?

Studirao sam klasičnu arapsku glazbu. Teško je govoriti o tradiciji, jer ona u stvari ne postoji, ona je iluzija. Danas stvaramo tradiciju sutrašnjice. Neprestano se događaju revolucionarne promjene. Kad govorimo o tradiciji govorimo o stvarima koje su prije stotine godina bile revolucionarne. Danas Beethovena smatramo klasikom, ali u svoje doba on je bio avangarda. Kad govorimo o tradiciji treba razmišljati na taj način. Uvijek će biti onih koji će podržavati stare stvari što je dobro, ali potrebno je obnavljati kulturu i nastavljati je, a ne prekinuti i počinjati nešto drugo. Treba nastaviti započeto. Na taj način gledam i na arapsku glazbu. Ne gledam na nju kao na tradicionalnu. Studirao sam glazbenu teoriju i znam postaviti stvari na svoje

mjesto, ali niti ritmovi niti tonaliteta ili skale koje koristim nisu tradicionalni arapski u tom smislu.

Zašto ste odlučili živjeti u Njemačkoj?

Razlog je jednostavan. Zbog rata sam želio otići iz Libanona. Prije mene je u Njemačku došao moj prijatelj, a nisam želio ići negdje gdje ću biti sam. Tako sam došao u Njemačku i odsjeo kod njega. Poslije nekog vremena on se vratio, a ja sam ostao u Europi.

Kako ste počeli objavljivati albume?

Poput ostalih najprije sam svoje demo snimke slao svima i nitko ih nije želio. Pitali bi: „Kako se zovete?“ Kad bih odgovorio Rabih Abou-Khalil – pfhhhh. – „Što svirate?“ – „Sviram oud.“ – „Što, o da, vrlo zanimljivo.“ – „Koku vrstu glazbe svirate?“ – „Ne znam, skladam svoju glazbu.“ – „Dobro, nazvat ćemo vas. Čekajte naš poziv.“ Naravno nitko nije zvao. Tako sam odlučio otići u banku, dignuti kredit i za te novce sam snimio svoju prvu ploču koju sam ponudio prodavaonicama na prodaju. Snimio sam i drugu, a nakon treće počeli su dolaziti telefonski pozivi izdavačkih tvrtki s kojima sam ranije kontaktirao.

S kojim ste glazbenicima surađivali na početku?

Studirao klasičnu glazbu, flautu, pa sam prvu ploču snimio kao flautist zajedno s klaviristom. Tek sam na drugoj svirao oud. Nisam bio siguran hoće li to uspjeti jer, govorim o sedamdesetima kada ta vrsta glazbe s egzotičnim glazbalima ovdje nije bila toliko poznata i prihvaćena. Bojao sam se da će ljudi govoriti o njoj kao o nekoj crnačkoj glazbi, ali na moje iznenađenje to se nije dogodilo. Počeo sam se osjećati sigurnijim i hrabrijim, te sam počeo realizirati ideje koje su mi se vrtjele kroz glavu. Tada sam snimio album s glazbenicima koje sam zaista želio pozvati, bez obzira za koga su snimali. Zove se „Between Dusk and Dawn“ a na njemu sviraju Charlie Mariano i Glen Moore. Dobro sam upoznat s glazbom Oregona. Snimao sam na nekoliko ploča s njim.

Između ostalog image ste napravili i zahvaljujući predivnim omotima vaših albuma. Kako su nastali?

Oduvijek sam razmišljao o glazbi kao univerzalnoj disciplini. Ne mislim da umjetnik treba stati na glazbi ako je glazbenik ili da se treba zaustaviti na slikanju ako je slikar. Uistinu zanimljivo područje bavljenja umjetnošću je nastojanje da se kultivira odnos prema svim vidovima umjetnosti, razvijanju ukusa, stvaranju određene estetske razine u stvaralačkom procesu. Ne govorim o ljepoti djela, već o osjećajima, nakanama, slobodi da se spajaju elementi koje inače ne idu zajedno kako bi se kreirala umjetnost. U umjetnosti možemo kombinirati grubo i profinjeno, snažno i slabo i sve te različite elemente koji mogu biti kontradiktorni. To je najzanimljiviji dio umjetnosti koji donosi neizvjesnost i slobodu. Volio sam LP-je i nije mi se sviđala ideja da se CD-i stavljaju u plastične kutijice. Najprije sam radio omote i to od tkanine. Nastojao sam napraviti omot koji će nalikovati knjizi i svakako izbjeći plastiku. Tako sam počeo i nastavio do današnjih dana.

Koliko su vam važni duh i humor koji se osjećaju u vašoj glazbi, ali i pristupu najavama na koncertima?

Vrlo sam jednostavan i teško mi je govoriti o duhovnosti. Možda je moja glazba ujedno i duhovna i vulgarna. Ta glazba nije laka. Teško ju je slušati. Složeni ritmovi i melodije. Čak i za nas na pozornici, posebice za mene, lakše je ako malo govorimo. Na svakom koncertu kažem nešto drugo, ispričam priču koja onda postaje dio glazbe. Osjećam da ljudima mogu ispuniti snove, dočarati nešto što mogu povezati s glazbom. Nagnam ih da o glazbi razmišljaju i počnu je slušati na način na koji mislim da bi trebali, da prestanu analizirati. Ne želim da pomisle da im govori učitelj. Nastojim da glazbu osjete na vedriji, topliji i bliskiji način. Osjećam da je govoriti publici dio glazbe. Kad im govorim uspostavljam odnos koji pomaže da lakše osjete glazbu koja ponekad može biti i luđačka.

Poslije tolikih godina još uvijek snimate za ENJA Records. Jeste li zadovoljni tom suradnjom?

Za mene je to najbolje što mi se moglo dogoditi jer imam potpunu slobodu da radim ono što želim. Tijekom snimanja nitko mi se ne pleće u posao. Od dizajniranja omota, oslikavanja, popratnog teksta, do snimanja i vremena utrošenog u realizaciju albuma, od A do Z, o svemu odlučujem sam. Matthias Winckelmann producent mi daje slobodu sve dok se ploče dobro prodaju.

Imate li slobodu i u odlučivanju koliko ćete često snimati?

U osnovi da. Ne žirim sa snimanjem ploča. Na zadnjem sam albumu – „The Cactus of Knowledge“, radio sam više od godinu dana. Snimanje je bilo vrlo komplicirano. Kao prvo na albumu sviraju dvanaestorica glazbenika iz potpuno različitih krajeva, a skladbe i aranžmani bili su vrlo složeni. Bilo jer mnogo napisane glazbe i mnogo složenih ritmova. Svaki od tih glazbenika trebao je svirati u drukčijem ritmu, a sve je to trebalo stopiti u zajednički zvuk. Istodobno je sniman i film za DVD. Trajalo je cijelu vječnost. Tri puta sam ga miksao. Kad god bih poslušao rezultat rekao bih da moramo sve ponoviti. Miksanje i produkcija su me izluđivali. Tri puta smo iznova radili omotnicu. Kad god bi dobili rezultat vidio sam da treba popraviti ovo ili ono. Trebalo nam je mnogo vremena da ga dovršimo. Potrajalo je dok nisam dobio ono što sam želio. Zato ne snimam mnogo ploča i ostajem vjeran jednom izdavaču. U jednom trenutku usredotočujem se samo na jednu stvar. To je rijetkost u današnje doba kad se na sve strane snimaju albumi. Mislim da to nije dobro, jer, bez obzira koliki ste genij, ne mislim da možete reći nešto novo svakog dana. Poslije tri ili četiri ploče godišnje nitko ne može reći nešto bitno novo. Ne volim se ponavljati, ali u pripravi imam mnogo projekata. Mogao bih odmah snimiti desetak ploča. Radit ću na više različitih projekata: nešto s pjevačima, orkestralnu glazbu koju sam napisao i mnogo drugih različitih stvari, ali čekam pravi trenutak za realizaciju.